

UDENRIGSMINISTERIET

EKN/APD, sagsnr.: 2019-1194
Den 6. november 2019

Rådsmøde (udenrigsanliggender – udvikling) den 25. november 2019

SAMLENOTAT

1. EU's udviklingsfinansielle arkitektur	2
2. Transitionslande (Etiopien og Sudan)	5

1. EU's udviklingsfinansielle arkitektur

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Den 8. oktober 2019 fremlagde en Højniveaugruppe af Vise Personer (HVP) en rapport, der vurderede EU's nuværende arkitektur for udviklingsfinansiering. HVP konstaterede heri, at EU på det udviklingsfinansielle område ikke leverer effektivt på udviklingsdagsordenen og fremlægger på den baggrund tre langsigtede optioner: 1) omdanne Den Europæiske Bank for Udvikling og Genopretning (EBRD) til en udviklingsbank, 2) etablere en ny udviklingsbank med blandet ejerskab og 3) at etablere en udviklingsbank under Den Europæiske Investeringsbank (EIB). Rapporten fremlægger desuden en række kortsigtede anbefalinger, der skal bistå Rådet i at effektivisere området og sikre, at EU kan håndtere store klima- og udviklingsmæssige udfordringer i fremtiden. Der må på rådsmødet ventes en drøftelse af anbefalingerne, herunder især anbefalingen om at iværksætte studier af realiserbarheden af de tre optioner, førend der kan tages stilling til den langsigtede løsning.

Regeringen hilste rapporten velkommen under en drøftelse på rådsmødet (økonomi og finans) den 10. oktober 2019, herunder anbefalingen om nærmere studier af de tre optioner som forudsætning for en egentlig drøftelse heraf. Regeringen vil tage nærmere stilling til opfølgningen på rapporten i takt med de videre drøftelser.

2. Baggrund

I april 2019 nedsatte Rådet på fransk-tysk foranledning en Højniveaugruppe af Vise Personer (HVP) med mandat til at tilvejebringe en uvildig vurdering af EU's arkitektur for udviklingsfinansiering og nuværende udviklingsfinansielle instrumenter forvaltet af hhv. Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og Den Europæiske Bank for Udvikling og Genopretning (EBRD). Rapporten blev fordelt den 8. oktober 2019. I rapporten vurderede HVP, at EU råder over vigtige finansielle institutioner, men at disse ikke bidrager i tilstrækkelig grad til at tackle de store eksterne klima- og udviklingsmæssige udfordringer, som EU står over for at skulle bidrage til løsningen af. Rapporten fandt ligeledes, at det nuværende system er præget af uigennemskuelighed og stærke institutionelle særinteresser, der skaber fragmentering.

Rapporten bidrog med tre langsigtede og en række kortsigtede anbefalinger til, hvordan EU bedst effektiviserer og reformerer den nuværende indretning for bedst muligt at adressere de klima- og udviklingsmæssige udfordringer i lande uden for EU, herunder særligt i lavindkomstlande.

I rapportens vurderes tre mulige, langsigtede optioner for at oprette en såkaldt Europæisk Klima og Bæredygtig Udviklingsbank:

- 1) At gøre EBRD til anker for en ny Europæisk Klima og Bæredygtig Udviklingsbank og overføre EIB's eksterne portefølje hertil.
- 2) At oprette en helt ny bank med blandet ejerskab fra EIB, Kommissionen og EBRD samt medlemsstater. Dette vil betyde udfasning af EIB og EBRD's låneaktivitet uden for EU.
- 3) At gøre EIB til anker for et udviklingsvindue med gradvis udfasning af EBRD

Rapporten opfordrede til, at der udføres studier af realiserbarheden af de tre optioner, der kan danne grundlag for senere politiske drøftelser evt. på Det Europæiske Råd.

Rådet (økonomi og finans) havde den 10. oktober 2019 en overordnet drøftelse af rapporten. Rådet hilste rapporten velkommen, men anså det for præmaturligt at tage stilling til de langsigtede anbefalinger, idet der fortsat manglede yderligere information om ejerskabsmæssige, organisatoriske og finansielle konsekvenser ved de tre optioner og støttede udarbejdelsen af de foreslåede yderligere studier.

3. Formål og indhold

På rådsmødet den 25. november 2019 ventes en overordnet drøftelse af HVP rapportens kortsigtede og langsigtede anbefalinger. HVP's formand, Thomas Wieser, EIB's præsident Werner Hoyer og EBRD's præsident Sumantra Chakrabarti vil være til stede under drøftelsen.

Drøftelsen på rådsmødet forventes desuden at resultere i, at der gives grønt lys for udarbejdelsen af de foreslåede yderligere studier, samt overordnede anvisninger af indhold, proces og forankring af ansvaret for iværksættelsen af disse studier.

På baggrund af drøftelsen på rådsmødet, samt drøftelsen på rådsmødet (økonomi og finans), udformes rådskonklusioner, der skal fastlægge den videre proces på opfølgning af rapporten. Rådet (udenrigsanliggender – udvikling) den 25. november 2019 ventes først at kunne tage konkret stilling til opfølgning på rapporten, herunder en evt. drøftelse på Det Europæiske Råd, når der foreligger dybdegående studier af realiserbarheden af de tre optioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant

7. Konsekvenser

Sagen har ikke i sig selv statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Rapporten kan indebære senere tiltag, der kan have statsfinansielle konsekvenser. Der vil blive taget stilling til eventuelle konsekvenser, såfremt der på et senere tidspunkt måtte blive foreslået konkrete tiltag.

8. Høring

Sagen har ikke været i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Rapporten fra HVP er generelt blevet vel modtaget i andre EU-lande. Det er forventningen, at rapporten på et kommende udviklingsrådsmøde vil blive hilst velkommen. Samtidig er det også forventningen, at der vil være bredt ønske om, at de anbefalede yderligere studier udføres, førend der kan tage stilling til de konkrete optioner.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side støttes, at højniveaugruppens anbefalinger indgår i de videre overvejelser om indretningen af en mere effektiv europæisk arkitektur for udviklingsfinansiering. En mere effektiv struktur bør sikre et EU, der er mere sammenhængende og slagkraftigt udadtil i forhold til at samarbejde med udviklingslandene om at skabe vækst og beskæftigelse, forbedre befolkningernes levevilkår samt udvikle lavemissionsvækst og skærme mod effekterne af klimaforandringerne. Det er en forudsætning herfor, at der undgås overlap, og at transparensen øges i aktiviteter mellem Kommissionen, EIB og EBRD samt europæiske og nationale aktører. Et vigtigt element heri er at sikre, at EUs udviklingsfinansiering kan levere kvalitet i forhold til lavindkomstlande og skrøbelige situationer.

Regeringen støtter intentionen med yderligere studier af realiserbarheden af de tre optioner, og vil i den kommende tid tage nærmere stilling til dansk holdning til anbefalingerne fra højniveaugruppen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering den 4. oktober 2019

2. Transitionsland (Etiopien og Sudan)

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender - udvikling) den 25. november 2019 ventes der en drøftelse af EU's udviklingspolitiske engagement i lande i transition med Etiopien og Sudan som eksempler. Drøftelsen ventes bl.a. at berøre samspillet mellem fællesskabsbistanden og EU-medlemslandenes bistand i relation til EU's eksterne politikker og medlemslandenes bilaterale politikker ift. landene.

2. Baggrund

På rådsmødet forventes en drøftelse af EU's udviklingspolitiske engagement i lande i transition med Etiopien og Sudan som eksempler. Drøftelsen tager bl.a. udgangspunkt i en præsentation af Nederlandene fsva. Etiopien om samspillet mellem fællesskabsbistanden og EU-medlemslandenes bistand i relation til EU's eksterne politikker og medlemslandenes bilaterale politikker ift. landene, den såkaldte "Working Better Together" dagsorden.

Etiopien gennemgår en række politiske reformer, som er igangsat af landets premierminister Ahmed Abiy, der for nyligt modtog Nobels fredspris. Reformerne skal bl.a. bidrage til demokratisering samt åbning af det politiske råderum og den statsdominerede økonomi. Etiopien er dog fortsat præget af etniske og politiske spændinger og voldelige demonstrationer, som bidrager til øget politisk modstand mod den føderale regering. Premierminister Abiy har annonceret, at der vil blive afholdt parlamentsvalg i maj 2020. Afholdelse af valget bliver en stor opgave i et land med 110 millioner indbyggere og over tre millioner internt fordrevne, og indebærer risici for en forværring af den sikkerhedsmæssige situation i landet.

Etiopien er et af verdens fattigste og mindst udviklede lande. Over de seneste 15 år har der været fremgang i den økonomiske vækst med årlige vækstrater på over 10 pct., der ikke mindst har været drevet af store, offentlige anlægsprojekter. Landet er gradvist i gang med at åbne den statskontrollerede økonomi op og tiltrække private og udenlandske investeringer og valuta samt industrialisere landbruget, der beskæftiger omkring 80 pct. af Etiopiens arbejdsdygtige befolkning. Høj ungdomsarbejdsløshed er en potentielt destabiliserende faktor, og jobskabelse til de store ungdomsårgange, der er på vej ind på arbejdsmarkedet, er en udfordring. De mange etniske og politiske uroligheder i landet er en udfordring for regeringens ambition om at tiltrække udenlandske virksomheder og investeringer.

Etiopien er hovedsæde for Den Afrikanske Union (AU) og har længe ønsket at bidrage til stabilitet på Afrikas Horn, bl.a. igennem troppebidrag til AU's fredsbevarende operation i Somalia. I sommeren 2018 indgik Etiopien en fredsaftale med nabolandet Eritrea, hvilket var et positivt skridt mod mere fred og stabilitet i regionen. Etiopien har ligeledes bidraget til at få en politisk aftale på plads i Sudan.

EU er en vigtig aktør i den etiopiske økonomiske og demokratiske transition. Både på det udviklingspolitiske område og på det humanitære område er EU en central donor til Etiopien med et samlet bidrag på 1,7 mia. Euro for perioden 2015-2020. I sidste uge af oktober var en delegation af Europaparlamentarikere på besøg i Etiopien mhp. at få et indtryk af det udviklingspolitiske samarbejde mellem EU og Etiopien. Den voksende interesse fra europæiske

virksomheder for at investere i Etiopien er bl.a. blevet søgt fremmet via afholdelsen af EU-Ethiopia Business Forum i Bruxelles i maj 2019.

Sudans politiske situation har udviklet sig markant siden præsident Bashirs afsættelse i april d.å. Den 17. august blev der indgået en magtdelingsaftale, som ligger til grund for etableringen af et Suverænitetråd og indsættelsen af en civilledet transitionsregering med ny premierminister Abdallah Hamdok i spidsen. Aftalen indeholder endvidere løfter om, at der skal afholdes frit og fair valg efter en treårig periode. Der eksisterer dog fortsat en væsentlig risiko for, at magtdelingsaftalen, og Hamdoks regering, slår fejl, da udfordringerne er mange: herunder behov for upopulære, men nødvendige, økonomiske reformer, fortsat fredsmægling med væbnede grupper i Sudan og retsforfølgelse af de grove menneskerettighedsovertrædelser, der har fundet sted under det tidligere regime.

Sudans økonomi er endvidere ødelagt af årtiers konflikt, korrupsion og dårlig administration, som bl.a. har medført en enorm statsgæld. International støtte og private investeringer vil være afgørende for landets stabilitet og udvikling. Sudan har henvendt sig til Vesten generelt, og EU specifikt – både med ønske om finansiel støtte, men også med ønske om øget sudanesisk deltagelse i internationale fora, herunder gennem en ratificering af Cotonou-aftalen mellem EU og Afrika, Vestindien og Stillehavsområdet (AVS-landene).

Korrupsion er dog fortsat en stor udfordring i Sudan, og landet er på USA's liste over terrorponsorerede lande, hvilket ligeledes begrænser mulighederne for at yde støtte. Selv i tilfælde af velvilje i den amerikanske administration, vil det forventeligt være en lang proces at få fjernet Sudan fra listen.

EU har sendt flere højniveaudelegationer til Sudan, herunder til at overvære underskiftsceremonien af magtdelingsaftalen i august. Den seneste delegation har været i Sudan den 30. og 31. oktober for at drøfte transitionsperioden nærmere og for at sende et klart signal om, at EU er engageret.

EU-Kommissionen ønsker inden årets udgang at udmønte en række tiltag og bevillinger, der skal understøtte udviklingen i Sudan

Det fremgår af den Europæiske Konsensus for Udvikling fra 2017 og af EU's Globale Strategi, at EU og EU's medlemslande har forpligtet sig til at samarbejde bedre ("Working Better Together") for så vidt angår implementeringen af verdensmålene og ift. EU's eksterne politikker. Det drejer sig om at øge koordination og sammenhæng i retningen af de fælles mål.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (udenrigsanliggender - udvikling) den 25. november 2019 ventes der en drøftelse af EU's udviklingspolitiske engagement i lande i transition med Etiopien og Sudan som eksempler. Drøftelsen ventes bl.a. at berøre samspillet mellem fællesskabsbistanden og EU-medlemslandenes bistand i relation til EU's eksterne politikker og medlemslandenes bilaterale politikker ift. landene.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Generelt forventes der bred opbakning blandt EU's medlemslande til EU's udviklingspolitiske engagement i lande i transition, herunder Etiopien og Sudan. Der forventes også opbakning til fortsat fokus på samspillet mellem fællesskabsbistanden og EU-medlemslandenes bistand i relation til EU's eksterne politikker og medlemslandenes bilaterale politikker ift. landene.

10. Regeringens generelle holdning

Fsva. Etiopien bakkes der fra dansk og international side op om den etiopiske regerings reformdagsorden, som bl.a. sigter mod øget demokrati, en udvidelse af det politiske råderum, en åbning af den statskontrollerede økonomi samt etablering af bedre rammebetingelser for den private sektor. Danmark bakker op om EU's bestræbelser på at støtte Etiopien i denne transition, der kan få stor betydning for både Etiopiens stabilitet og udviklingen i regionen. Fsva. Sudan bakkes der fra dansk side op om EU's bestræbelser på at støtte Sudan i overgangsperioden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Det specifikke dagsordenspunkt vedrørende transitionslande har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg. Sudan var på dagsordenen på rådsmødet (udenrigsanliggender) den 17. juni 2019 og blev i den forbindelse (skriftligt) forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 11. juni 2019. Sudan forventes endvidere at være på rådsmødet (udenrigsanliggender) den 11. november 2019.